

РАБОТОХОЛИЗЪМ В УСЛОВИЯТА НА ПАНДЕМИЯ: СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ МЕЖДУ БЪЛГАРИЯ И УНГАРИЯ

Психосоциални
измерения на
кризата в условията
на КОВИД-19

Албена Крумова*, Marta Juhasz**,
Магдалена Гарванова***, Rita Repaczki****,
Плама Христова*****

WORKAHOLISM IN THE CONDITIONS OF A PANDEMIC: A COMPARATIVE ANALYSIS BETWEEN BULGARIA AND HUNGARY

Albena Krumova, Marta Juhasz,
Magdalena Garvanova,
Rita Repaczki, Plama Hristova

Abstract: The present study examined workaholism in Bulgaria and Hungary during a critical pandemic situation caused by COVID-19. A total of 805 respondents aged 18–70 years from Bulgaria and Hungary completed the online version of the two-dimensional measure – dubbed the Dutch

***Албена Крумова** – доцент по възрастова и педагогическа психология в Катедрата по социална, организационна, клинична и педагогическа психология, преподавател в СУ „Св. Климент Охридски“, e-mail: a_krumova@phls.uni-sofia.bg

****Марта Юхас** – доцент по организационна психология в Будапещенския университет по технологии и икономика, e-mail: juhasz.marta@gtk.bme.hu

*****Магдалена Гарванова** – доцент, доктор, преподавател в УниБИТ, e-mail: m.garvanova@unibit.bg

******Рита Репазки** – асистент по консултативна психология към Будапещенския университет по технологии и икономика, email: repaczkirita@erg.bme.hu

*******Плама Христова** – главен асистент по организационна психология в Катедрата по социална, организационна, клинична и педагогическа психология в СУ „Св. Кл. Охридски“, e-mail: plama@phls.uni-sofia.bg

Workaholism Scale (DUWaS). The research aimed to reveal differences in the state and modifications of this phenomenon during a pandemic situation. The obtained results were processed with SPSS-25. The data analysis shows that in conditions of a pandemic, the socio-economic context is the one that causes the significant differences between Bulgarians and Hungarians in relation to the Excessive (WE) and Compulsive workaholism (WC) levels.

Keywords: workaholism; pandemic; COVID-19; research; Bulgaria; Hungary; differences.

Въведение

Пандемията, причинена от КОВИД-19, породила ситуация, която от психологическа гледна точка може да се квалифицира като критична, непозната, нестандартна и екстремална. Тези нейни характеристики се дължат на факта, че хората бяха принудени да ограничат своите контакти, да стеснят до минимум границите на своето общуване, да се откажат от своите привични занимания, а голяма част от тях бяха лишени от естествената им потребност от трудова активност, като рестрикциите в някои страни достигнаха своята абсурдна граница, именувана с благозвучното име „локдаун“.

Тази пандемична ситуация се оказала животозастрашаваща за всички хора независимо от техния социален или материален статус. Наред с това тя беше съпътствана и с остра икономическа криза, което доведе до съкращаване на работни места, до масов фалит на фирми от малкия и средния бизнес, до масова безработица, която от психологическа гледна точка би могла да се обозначи условно като принудително лишаване от трудова активност, или като трудова депривация. Очевидно е, че това състояние на трудова депривация в най-голяма степен е повлияло т.нар. работохолици – индивидите, изцяло обсебени от работата, която за тях е най-висша потребност и единствено приемлив начин на живот.

Понятието „работохолизъм“

Понятието „работохолизъм“ (workaholism) е въведено от американския психолог Уейн Оутс (Oates 1971) в началото на 70-

те години на миналия век. И въпреки че и до днес за повечето учени този феномен е с все още неизяснени характеристики, повечето автори ги квалифицират като негативни.

До голяма степен негативната визия за работохолизма се дължи на факта, че в повечето емпирични изследвания се разкрива положителната връзка между това явление и професионалното прегаряне (бърнаут) (Andreassen et al., 2007; Schaufeli et al., 2008). Някои от тях дори смятат, че не само съществува взаимодействие между тези два феномена, но и че работохолизмът е първопричина за бърнаута (Maslach, 1986).

Впоследствие тази крайна теза за работохолизма като изцяло негативно явление среща отпора на редица автори. Някои от тях по емпиричен път доказват (Taris et al., 2010), че работохолиците инвестират огромни усилия и продължително време в своята работа не защото се чувстват травмирани, а понеже усещат вътрешна необходимост да работят и се наслаждават на своята включеност в изпълнението, макар да го правят за сметка на своя личен живот. Естествено от този техен работохолизъм страдат семействата и близките им, но изглежда, че щом самите те имат такава необходимост и полагат усилия да я задоволят, това е техен ценностен избор, направен абсолютно доброволно и без принуда. В подкрепа на този възглед е и изследването на Machlowitz (1980), който прави интервю със 100 работохолици и открива, че те не само не са травмирани от работата си, а изглеждат много удовлетворени от нея и твърде продуктивни.

През последните две десетилетия обаче, поради глобализацията на икономиката, този феномен стана особено важен. Вероятно това бе причината за провеждане на множество емпирични изследвания свързани с работохолизма (Matuska, 2010; Molino et al., 2016; Moyer et al., 2017; Salanova et al., 2013; Schaufeli et al., 2008; Shimazu et al., 2012; Snir & Harpaz, 2012). Те допринесоха за по-задълбоченото изясняване на същността на това явление, а реализираните кроскултурни проучвания (Aziz et al., 2010; Hu et al., 2014; Schaufeli et al., 2006; Schaufeli et al., 2009) разкриха зависимостта му от межкултурните различия.

Всички тези изследвания бяха реализирани в нормална, стандартна ситуация, в която условията на труд и факторите, влияещи върху трудовата активност, са общо взето структурирани. От голямо значение обаче е изследването на работохолизма в условията на неструктурирана, нестандартна критична ситуация. Такава ситуация възникна през 2020 г. с избухването на глобалната пандемична криза, причинена от COVID-19. Именно тя ни мотивира да проведем изследване на работохолизма, за да разкрием каква е конфигурацията на този феномен в екстремална критична ситуация и дали културните различия оказват влияние върху неговото проявление.

Изследователска цел, задачи и хипотези

Тъй като пандемията, причинена от коронавирус, е придружена и от икономическа криза, в случая въпросът се свежда до степента, в която принудителното лишаване от трудова активност повлиява т.нар. работохолици. В този смисъл целта на нашето емпирично изследване беше насочена към разкриването на факта какво се случва с феномена „работохолизъм“ в такава нестандартна критична ситуация в две различни страни – България и Унгария. Подобна изследователска цел е твърде важна, тъй като тя е свързана с трудовите ценности и с атитюдите към работата, а също така и с управлението на индивидите в нестандартна критична ситуация.

Съобразно тази наша изследователска цел ние формулирахме следните хипотези по отношение състоянието на феномена „работохолизъм“ в условията на ковид кризата, избухнала в България и Унгария:

Хипотеза 1. В ситуацията на пандемия, съпътствана от икономическа криза и рестрикции по отношение на трудовата дейност на индивидите, различният социално-икономически контекст повлиява значително феномена „работохолизъм“, като променя по различен начин съотношението между неговите две страни – ексесивна (WE) и компулсивна (WC).

Хипотеза 2. В ситуацията на пандемия, съпътствана от икономическа криза и рестрикции по отношение на трудовата дейност на индивидите, различията в социално-икономическия

контекст повлияват феномена „работохолизъм“ по начин, при който равнищата на проявление на ексесивния (WE) и компулсивния (WC) работохолизъм при българските мъже и жени от изследваната съвкупност се различават съществено от тези при унгарските мъже и жени.

Хипотеза 3. В ситуацията на пандемия, съпътствана от икономическа криза и рестрикции по отношение на трудовата дейност на индивидите, половата диференциация не оказва значително влияние върху конфигурацията на явлението „работохолизъм“, ако индивидите са представители на една и съща националност.

Постигането на изследователската цел и доказването на хипотезите бяха свързани с изпълнението на следните задачи:

Първо, да се сравнят резултатите, получени за изследваните лица от двете изследвани съвкупности, с оглед разкриване на различията в равнищата на ексесивния и компулсивния работохолизъм при българи и унгарци в ситуация на пандемия.

Второ, да се сравнят изследваните лица от двете изследвани съвкупности по полов признак, с оглед разкриване ролята на половата диференциация при промените, настъпили в конфигурацията на работохолизма в условията на пандемия.

Трето, да се провери дали при изследваните лица от една и съща страна, половата диференциация оказва влияние върху конфигурацията на работохолизма по време на пандемия.

Метод

Участници

Обект на изследването бяха респонденти от България и Унгария. Общият брой на изследваните лица е 805 души на възраст между 18 и 70 години, от които 405 са представители на България (68,7% жени; 29,8% мъже и 1,5% предпочитат да не отговарят), а 400 са представители на Унгария (73,7% жени; 26,1% мъже и 0,3% предпочитат да не отговарят). Средната възраст на участниците от България е 45 години ($SD = 12,77$), а средната възраст на участниците от Унгария е 41 години ($SD = 13,80$).

Изследваните лица имат различни професии, различно образование, различна политическа принадлежност, различен професионален и семеен статус и пр.

Методика и изследователска процедура

За провеждането на емпиричното изследване използвахме методиката на В. Шауфели и неговите колеги, разработена съобразно възгледа им за двукомпонентната структура на работохолизма. Те дефинират (Schaufeli et al., 2009: 338) работохолизма „като тенденция да се работи прекалено много“ (excessively hard) или да се работи по натрапчив начин (compulsive fashion). Съгласно техния възглед в зависимост от вътрешната мотивация и естествено, в зависимост от външните условия и характеристиките на работата, работохолизмът се проявява като комбинация между двете тенденции.

Въз основа на емпирични изследвания (Schaufeli et al., 2006; Schaufeli et al., 2008; Schaufeli et al., 2009) е създадена т.нар. Dutch Workaholism Scale (DUWaS) – двумензионална скала за емпирично изследване на това явление, проявяващо се чрез комбинация на неговите две страни – working excessively (WE) и working compulsively (WC). Тя е съставена от 10 айтема и включва две подскали с по 5 айтема всяка – пет айтема за измерване на WE и 5 айтема за измерване на WC. Всички айтеми се оценяват по четиристепенна Ликертова скала от 1– (никога) до 4 (винаги). Високите резултати по двете дименсии WE/WC означават високо равнище на работохолизъм и обратно.

В настоящото изследване ние си поставихме за цел да проверим как комбинацията между тези две тенденции се проявява в критична пандемична ситуация и дали в този случай са налице различия в изследваните съвкупности – в България и Унгария.

Изследването беше проведено в началния етап на пандемията – през април – юни 2020 г. Респондентите трябваше да попълнят интернет базирана версия на въпросника, като само малка част от тях (100 респонденти от България), попълниха неговия хартиен вариант.

Получените от изследването резултати бяха обработени със следните статистически методи: Т-тест на Стюдънт за независими извадки и еднофакторен дисперсионен анализ ANOVA.

За цялата изследвана извадка надеждността на скалата, измерваща работохолизма, е висока – $\alpha = 0,86$, като за изследваните лица от България, тя е $\alpha = 0,90$, а за тези от Унгария – $\alpha = 0,84$

Резултати

Получените от изследването резултати потвърждават първоначално формулираните хипотези. Така например съгласно първата хипотеза ние допускаме, че създалата се екстремална ситуация, съпътствана от икономическа криза и рестрикции по отношение на трудовата дейност на индивидите, ще повлияе по различен начин явлението „работохолизъм“ в двете извадки. В резултат на това равнищата на *ексесивната (WE)* и *компулсивната (WC)* разновидност на работохолизма при българите ще бъдат различни в сравнение с тези при унгарците (табл. 1.).

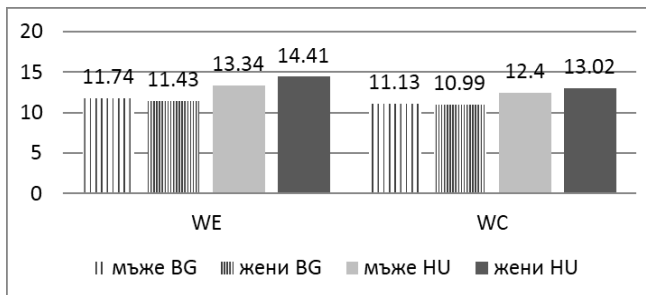
Таблица 1
Средни стойности и стандартни отклонения за WE и WC в зависимост от държавата

ДЪРЖАВИ	WE			WC		
	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
България	401	11,50	3,80	399	11,00	3,57
Унгария	388	14,15	3,02	389	12,87	3,17

След прилагане на Т-тест на Стюдънт се установи, че са налице значими разлики ($p < ,001$) между България и Унгария по отношение на скалата WE – $t(759) = 10,89$; $p < ,001$; $d = 0,77$. Значими разлики ($p < ,001$) между двете държави се наблюдават и по отношение на втората скала – WC – $t(779) = 7,79$, $p < ,001$; $d = 0,55$. Въз основа на тези данни може да се направи изводът, че по време на пандемична ситуация, причиняваща икономическа криза и ограничения по отношение на трудовата активност, представителите на Унгария показват по-високи средни стойности и по двете скали WE и WC в сравнение с представителите на България.

Тъй като цялата изследвана съвкупност (унгарци и българи) е композирана от представители на една и съща култура – европейската, а освен това източникът на въздействие върху българите и унгарците е един и същ (животозастрашаващият външен стимул КОВИД-19), в случая можем да приемем, че различието в социално-икономическия контекст и в начина на живот и дейност на индивидите, валиден за двете страни, е единствената причина за получените различни конфигурации на работохолизма в двете извадки. Това допускане се потвърждава чрез доказването и на другите две хипотези.

Втората и третата хипотеза са своеобразно допълнение и подкрепа на първата. Чрез тях трябваше да докажем, че именно различните социално-икономически условия, а не половата диференциация, са фактор за различията в промяната на конфигурацията на работохолизма между българи и унгарци. Подобно допускане би било валидно, в случай че при сравнението по пол между българи и унгарци се проявят значими различия в равнищата на WE и WC, като едновременно с това не се разкрият значими различия, ако сравнението по пол се отнася само до представителите на една и съща страна – България или Унгария. Резултатите, доказващи валидността на тези хипотези, са представени в обобщен вид на *фигура 1*.

Фиг. 1

Средни стойности и значими разлики по WE и WC в зависимост от пол и националност

След провеждането на еднофакторен дисперсионен анализ ANOVA се установи, че са налице значими разлики между двете националности и по двете скали, измерващи работохолизма в зависимост от пола: WE – [$F(3,796) = 40,67; p < ,001; \eta = .37$] и WC – [$F(3,795) = 20,00; p < ,001; \eta = ,27$]. Post-hoc анализът по метода на Games-Howell test показва значими различия между мъжете от България и мъжете от Унгария по WE ($p < ,001$) и WC ($p < ,05$), като по-високите стойности и по двете скали се отнасят до представителите на унгарската извадка. Същият извод може да се направи и по отношение на жените, където резултатите показват, че са налице значими разлики между жените от България и жените от Унгария – WE и WC ($p < ,001$). И по двете скали по-високи стойности се наблюдават при жените от унгарската извадка.

За да бъдат напълно достоверни предположенията по отношение на първите две хипотези, съгласно които именно различията в социално-икономическия контекст са причина за различията в ексесивния и компулсивния работохолизъм, чрез анализа на резултатите трябваше да се докаже още, че подобни различия не са налице тогава, когато сравняваме по пол представителите на една и съща държава – България или Унгария. Данните, получени от проведеното изследване, показват именно това: не се наблюдават значими разлики по отношение на двете скали (WE/WC), както между български мъже и жени ($p > ,05$), така и между мъжете и жените от унгарската извадка ($p > ,05$). Данните са представени на *фигура 1*.

Обсъждане

Съгласно поставената изследователска цел бяха включени респонденти от България и Унгария, които по същество са представители на една и съща култура – европейската, но упражняващи своята трудова дейност в социално-икономически контекст с различаващи се характеристики. Макар двете страни да са членки на ЕС и икономическите им системи да са доминирани от пазарни отношения, те се различават по някои свои основни социални и икономически характеристики, като икономически

растеж, БВП, инвестиции, потребление, инфлация, трудова заетост и безработица, жизнен стандарт, работна заплата, социално осигуряване, медийна среда, доверие във властта и пр. Целият този конгломерат от социални и икономически феномени оформя типичния социално-икономически контекст, а оттам – и специфичния профил на общественото съзнание, различен за двете общества. През този профил се пречупва всяко по-значимо събитие, станало обществено достойние, което означава, че в крайна сметка от конкретния социално-икономически контекст зависи не само възприемането на значимите социални факти, но и реакцията спрямо тях. Едно от основните събития, което през 2020 г. ознаменува развитието на обществата в световен мащаб, беше избухването на пандемията, причинена от КОВИД-19. Тази пандемия причини непозната до момента световна пандемична криза, която имаше не само здравни измерения, но последиците от нея поставиха своя негативен отпечатък върху всички сфери на обществения живот, върху поведението и дейността на всеки индивид. Възникналата екстремална пандемична ситуация се отрази особено пагубно върху някои групи индивиди, които по своите личностни и социално-психологически характеристики се оказаха уязвими в ситуации, квалифицирани като нестандартни, стресиращи, непредсказуеми, екстремални и животозастрашаващи. Една такава „условна“ група с висока степен на уязвимост е групата на работохолици. Както беше посочено в предходния параграф, съществуват множество изследвания на индивидите работохолици както в национален, така и в межкултурен план и в този смисъл може да се каже, че явлението „работохолизъм“ е вече сравнително добре познато на изследователите. Поради обясними причини обаче липсват изследвания на работохолизма, които да изведат неговите характеристики и да очертаят неговия психологически профил в екстремална, критична ситуация. Пандемията, причинена от КОВИД-19, породила подобна ситуация и предостави възможност да бъде изследван този феномен, да бъде разкрито неговото проявление и да се очертаят характеристиките му в екстремална, критична ситуация. Нашата изследователска

задача се свеждаше не само до това да разкрием промяната, настъпила в работохолизма вследствие влиянието на пандемичната ситуация върху него, но едновременно с това да докажем, че различният социално-икономически контекст променя по различен начин конфигурацията на този феномен. В този смисъл би трябвало да се тълкува и визираната изследователска цел, съгласно която беше формулирана и първата хипотеза. Съобразно тази хипотеза ние допускаме, че в ситуацията на пандемия, съпътствана от икономическа криза и рестрикции по отношение на трудовата дейност на индивидите, различният социално-икономически контекст повлиява значително феномена „работохолизъм“, като променя по различен начин съотношението между неговите две страни – ексесивна (WE) и компулсивна (WC). Подобно допускане е правомерно, тъй като, при положение че са налице промени в конфигурацията на изследвания феномен, не е възможно промените да бъдат причинени от външния животозастрашаващ агент (КОВИД-19), защото неговата същност и характеристики са еднакви както за българите, така и за унгарците. Това означава, че и въздействието му само по себе си ще бъде еднакво по отношение на двете изследвани съвкупности. Културалният контекст също е еднакъв за двете държави, които са не само членки на Европейския съюз, но едновременно с това са и постсоциалистически. Ето защо наличието на различия между двете съвкупности по отношение на изследвания феномен (работохолизма) би следвало да се обясни не чрез културалните различия или чрез природата и начина на въздействие на външния стимул (Ковид-19), които сами по себе си са еднакви и за двете извадки, а чрез различната социално-икономическа среда, която по различен начин пречупва това въздействие. Данните, представени в Таблица 1., наистина потвърждават допускането, че различният социално-икономически контекст влияе по различен начин върху проявлението на двете разновидности на работохолизма. При това са налице значими различия ($p < ,001$) между българската и унгарската извадка както по отношение на скалата WE [$t(759) = 10,89$; $p < ,001$; $d = 0,77$], така и по отношение WC [$t(779) = 7,79$; $p < ,001$; $d = 0,55$].

И докато по скалата WC размерът на ефекта е типичен, то по WE размерът на ефекта е голям. Възникват два въпроса – първо, как биха могли да се тълкуват значимите различия по отношение на работохолизма между българската и унгарската извадка, и второ, как може да бъде обяснена съществената разлика между българи и унгарци по отношение на ексесивния работохолизъм.

Що се отнася до първия въпрос, отговорът е свързан с различията в социално-икономическия контекст, в който реализират своята трудова дейност унгарците и българите. Неговите позитивни характеристики очевидно са в полза на унгарците, което означава не само наличие на по-висок икономически растеж, на по-голяма трудова заетост и по-ниско равнище на безработица, но наред с това означава и високо равнище на ангажираност с работата (work engagement), висока мотивираност за трудова дейност, позитивни атитюди към работата като ценност и процес на реално удовлетворяване на потребността от труд. При възникване на ситуация, която налага мащабни рестрикции по отношение на трудовата дейност на индивидите, граничещи с трудова депривация, съвсем естествено е реакцията на онези, за които трудът е се явява реално и най-важно средство за задоволяване на потребността от самоактуализация, да е най-силно изразена. По това, че тази реакция е по-силно изразена при унгарските работохолици, бихме могли косвено да съдим за ценността на труда, за ангажираността с трудовата дейност, а оттук – за трудовите отношения, валидни за унгарското общество.

Що се отнася до по-големия размер на ефекта по отношение на WE, обяснението на този резултат е малко по-различно. Известно е, че Шауфели и неговите колеги са склонни да свързват ексесивната страна на работохолизма с т.нар. „външна мотивация“ (Deci, 1971, 1972), доказателство за което е и самата формулировка на айтемите, отнасящи се до WE (Hu et al., p.11, 2014). При ексесивната страна на работохолизма, детерминирана от „външна“ мотивация, ценност за индивидите работохолици представляват предимно външните характеристики на работата – спазване на нормите и стандартите за изпълнение, сръчност и интензив-

ност на изпълнението, стремеж към голяма по обем продукция, съревнование с колегите и пр. Съпътстващите пандемични рестрикции по отношение на трудовата дейност възпрепятстват удовлетворяването на потребността на този вид работохолици от изява чрез изпълнение на изискванията, свързани с външните характеристики на работата. Това на свой ред предизвиква ответна негативна реакция, която рефлектира върху увеличаване равнището на ексесивната страна на работохолизма. Изглежда, че този механизъм на силна обвързаност с работата и в конкретния случай – с нейните външни характеристики, е основна причина за доминиращата роля на ексесивния работохолизъм в унгарската извадка.

Що се отнася до резултатите, получени при сравняването по полов признак на респондентите от една и съща извадка, резултатите не се нуждаят от детайлен коментар. Данните показват, че няма значими различия както при сравнението между българите и българките, така и при сравняването на унгарските мъже с унгарските жени. Това недвусмислено показва, че половата диференциация изобщо не е причина за промените в конфигурацията на работохолизма и че реалната причина за тези промени са различията в социално-икономическия контекст. Именно различията в основни характеристики на социално-икономическата среда, в която живеят и упражняват своята дейност индивидите, е главната причина за промените в ексесивния и компулсивния работохолизъм в условията на пандемия.

Заклучение

Проведеното изследване на работохолизма при респонденти от България и Унгария даде възможност да разкрием интересни тенденции в конфигурацията на това явление в условията на екстремална пандемична криза. Анализът на резултатите дава основание да направим три основни извода, а именно: 1) в условията на пандемия, съпроводена с икономическа криза и рестрикции по отношение на трудовата дейност, различният социално-икономически контекст е този, който причинява различията в прояв-

лението на явлението работохолизъм; 2) в условията на пандемия различният социално-икономически контекст опосредства въздействието на външния животозастрашаващ агент (КОВИД-19) по такъв начин, че по полов признак са налице значими различия в конфигурацията на работохолизма между представителите на България и Унгария; 3) В условията на пандемия, избухнала в рамките на една и съща социално-икономическа среда, половата диференциация не оказва влияние върху конфигурацията и промените, настъпили в явлението „работохолизъм“.

Разкриването на тези тенденции е от значение за успешно управление на трудовата дейност на индивидите в условията на екстремална, критична ситуация.

БИБЛИОГРАФИЯ / BIBLIOGRAPHY

Andreassen, C. S., Ursin, H., & Eriksen, H. R. (2007). The relationship between strong motivation to work, “workaholism” and health. *Psychology & Health*, 22(5), 615–629. <https://doi.org/10.1080/14768320600941814>

Aziz, S., Adkins, C. T., Walker, A. G., & Wuensch, K. L. (2010). Workaholism and work–life imbalance: Does cultural origin influence the relationship? *International Journal of Psychology*, 45(1), 72–79. <https://doi.org/10.1080/00207590902913442>

Deci, E. L. (1971). Effects of externally mediated rewards on intrinsic motivation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 18(1), 105–115. <https://doi.org/10.1037/h0030644>

Deci, E. L. (1972). Intrinsic motivation, extrinsic reinforcement, and inequity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 22(1), 113–120. <https://doi.org/10.1037/h0032355>

Hu, Q., Schaufeli, W. B., Hessen D. J., Salanova, M. Taris, T. W., Hakanen, J., & Shimazu, A. (2014). East is East and West is West and never the twain shall meet: Work engagement and workaholism across Eastern and Western cultures. *Journal of Behavioral and Social Sciences*, 1, 6–24. Available at: <http://dspace.library.uu.nl/handle/1874/305458>

Machlowitz, M. (1980). *Workaholics: Living with them, working with them*. Reading, MA: Addison-Wesley.

Maslach, C. (1986). *Stress, burnout, and workaholism*. In R. R. Kilburg, P. E. Nathan, & R. W. Thoreson (Eds.), *Professionals in distress: Issues, syndromes, and solutions in psychology* (p. 53–75). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/10056-004>

Matuska, K. M. (2010). Workaholism, life balance, and well-being: A comparative analysis. *Journal of Occupational Science*, *17*(2), 104–111. <https://doi.org/10.1080/14427591.2010.9686681>

Molino, M., Bakker, A. B., & Ghislieri, C. (2016). The role of workaholism in the job demands-resources model. *Anxiety Stress Coping* *29*, 400–414. <https://doi.org/10.1080/10615806.2015.1070833>

Moyer, F., Aziz, S., & Wuensch, K. (2017). From workaholism to burnout: Psychological capital as a mediator. *International Journal of Workplace Health Management*, *10*(3), 213–227. <https://doi.org/10.1108/IJWHM-10-2016-0074>

Oates, W. (1971). *Confessions of a Workaholic: The Facts About Work Addiction*. NY.: World Publishing.

Salanova, M., del Libano, M., Llorens, S. & Schaufeli, W. B. (2013). Engaged, workaholic, burned-out or just 9-to-5? Toward a typology of employee well-being. *Stress & Health*, *30*(1), 71–81. <https://doi.org/10.1002/smi.2499>

Schaufeli, W. B., Taris, T. W., & Van Rhenen, W. (2008). Workaholism, burnout, and work engagement: Three of a kind or three different kinds of employee well-being? *Appl. Psychol.* *57*(2), 173–203. <https://doi.org/10.1111/j.1464-0597.2007.00285.x>

Schaufeli, W. B., Bakker, A. B., & Salanova, M. (2006). The Measurement of work engagement with a short questionnaire: A cross-national study. *Educational and Psychological Measurement*, *66*(4), 701–716. <https://doi.org/10.1177/0013164405282471>

Schaufeli, W. B., Shimazu, A., & Taris, T. W. (2009). Being driven to work excessively hard: The evaluation of a two-factor measure of workaholism in the Netherlands and Japan. *Cross-Cultural Research: The Journal of Comparative Social Science*, *43*(4), 320–348. <https://doi.org/10.1177/1069397109337239>

Shimazu, A., Schaufeli, W. B., & Taris, T. W. (2010). How does workaholism affect worker health and performance? The mediating role of coping. *International Journal of Behavioral Medicine*, *17*(2), 154–160. <https://doi.org/10.1007/s12529-010-9077-x>

Snir, R., & Harpaz, I. (2009). Workaholism from a cross-cultural perspective. *Cross-Cultural Research*, 43(4), 303–308. <https://doi.org/10.1177/1069397109336987>

Taris, T., Schaufeli, W., & Shimazu, A. (2010). The push and pull of work: The differences between workaholism and work engagement. In A. B. Bakker & M. P. Leiter (Eds.), *Work engagement: A handbook of essential theory and research* (pp. 39-53). New York, NY, US: Psychology Press.